

rinte nemzeti szociálista alapon nevelt ifjúságtól lényegesen más ítéletek várhatók, mint egyebütt. Másrészt a nemzeti szocialista ifjúság vezetése ebből a műből értékes útmutatásokat nyerhet a nevelés céljára nézve. Az előttünk levő könyv méltóan sorakozik be azok közé az értékes tanulmányok közé, melyek eddig a lipcsei lélektani intézetnek H. Volkelt tanártól vezetett fejlődéslelektani osztályából kerültek ki.

gy. á.

Elise Richter: Sprachwissenschaft in der Schule. Wien-Leipzig, 1937. Deutscher Verlag für Jugend und Volk. (31 l.).

A jónevű bécsi tudós íródn ebben a munkájában egész sor nyelvtudományi megfigyelést gyűjtött össze, melyek az iskolában fölhasználhatók. Elvileg mondja a 4. lapon: »Nyelvtudomány az iskolában nem a tananyag kibővítését, csupán bizonyos tanítási módszer alkalmazását jelenti«. Ebből az alapelvből kiindulva tárgyalja a szók történetét, az etimológiát és a szók képzését, a hangtan kérdéseit, figyelembe véve egy fiatal tudományágat, a fonológiát is, azután a szórendet és a szókincset. Igen gondolatkeltő és érdekes annak a sokféle lehetőségnek összeállítását, miként lehet egy egyszerű mondatot kifejezni, pl. ezt: »Látogasson meg, ma délután engemet«. A jelentéstant, a jövevény és meghonosodott szavakra vonatkozó ismereteket is jól megválogatott példákon mutatja be. Kimerítően tárgyalja továbbá a hely- és személyneveket és végül a nyelvtanításnak nagy szociális szerepét a faj- és hazaszeretet fölbresztésének szolgálatában. Példáit különböző nyelvek köréből veszi. A kis dolgozat a népiskolától a középiskolák felső tagozatáig jó szolgálatokat tehet a tanítónak és tanárnak s útmutatást adhat neki, hogy nyelvtudományi képzettségéből módszeres alakban mit használhat föl a nyelvtanítás egyes szakaszaiban.

gy. á.

A. J. Walter: Die Hochschulen im neuen Staate. Wien, 1938. Deutscher Verlag. (62 lap.)

Azt a követelményt, hogy az iskola a maga lényegéhez mért módon az állam életével összhangban legyen, ma mindenütt elismerik. A német népiskolákról, a polgári és középiskolákról e tekintetben gondoskodtak az új tantervek. Sokkal nehezebb a dolog a főiskoláknál. A főiskolák feladatai közül, melyek a tudományos kutatásra, a tanításra és nevelésre terjednek ki, az első, a kutató munka alkalmazkodik legkevésbé az előre kitervezett szabályozáshoz, még ha nem tesszük is a maga területén szükséges tanszabadságot — a liberalizmus értelmében — a főiskolai élet alapjává. Az 1935. évi főiskolai törvény rendezni óhajtja a főiskolák által a lefolyt században teljesen elhanyagolt nevelési feladatokat. Könyvünk szerzője a diákegyesületeknek e téren kiválóan érdemes munkájához fűzve fejtegetéseit, azt javasolja, hogy ki kell építeni a diákság önkormányzatát és határozottabban bele kell illeszteni a hivatásos testületekbe. Az eddigi egyetemi előadásokat (Vorlesungen) Walter legszívesebben szemináriumszerű kollégiumokkal helyettesítené. A tulajképeni ismeretsajátítás ma könnyebben történhetik könyvek útján. A szakok megválasztása és a kiválogatás módja azok a kérdések, melyek leginkább szorulnak megoldásra. Walter egy előkészítő félévet javasol, mely az ott nyújtandó áttekintés és bevezetés által arra is szolgálhat, hogy a főiskolai élet

veszélyeztetett egysége biztosíttassék. Elismerést érdemel, hogy könyvünk szerzője nemcsak a fõnt jelzett kérdéseket beszéli meg, hanem úgyszólván napjaink minden fõiskolai reformtörekvését is, melyekre nézve oly sokféle vélemény került már fõlszínre, és így a saját figyelemreméltó javaslatán kívül jó áttekintést ad a kérdés egész komplexumáról. gy. á.

Angelo Cammarata: La scuola del Fascismo. Appunti di pedagogia militante per gli educatori. Trimarchi, Palermo, 1933. Quaderni di Attualità No. 6—7. 166 l. Ára 10 líra.

A *Quaderni di Attualità* sorozatban érdekes könyv jelent meg a fasiszta iskoláról. Az új olasz közoktatási alaptörvény, a *Carta della Scuola* elõtti idõben már érlelõdtek azok az alapelvek, melyeknek szerves folyománya éppen ez a nagyjelentõségû kerettörvény volt. A szerzõ a fasizmus és az iskola viszonyát boncolgatja és az a célja, amint elõszavában írja, hogy segítségére legyen a fasiszta pedagógusoknak az iskola és az élet, az iskola és a fasizmus közt mutatkozó ellentétek áthidalására.

Mussolini a fasizmussal harcot indított a bolsevizmus ellen. »Az osztályharc — mondta a Duce már 1923-ban — egy nemzet életében csak epizód lehet: nem lehet azonban a mindennapi élet jelszava, mert ez a gazdagság pusztulását, tehát az általános nyomort jelentené.« S már ekkor belátta, hogy az iskola a nemzet jelenébõl éppen úgy ki nem kapcsolható, mint jövendõjébõl. Az iskolának állandóan lépést kell tartania az élettel és már az iskolában meg kell kezdeni a könyörtelen harcot a bolsevizmus romboló hatásá ellen, azt a harcot, amely nélkül nem gyõzedelmeskedhetik a fasizmus. Az iskola szilárd alapjaira épül fel a fasizmus nagy épülete és mindig jó értelemben vett »modern« iskola legyen az, amire a fasizmus minden idõben számíthat és amire minden körülmények között támaszkodhatnak.

A szerzõ jól megválogatott idézetekkel szemlélteti Mussolini pedagógiai elgondolásait, melyek ösztönzést adtak az olasz kultuszminisztériumnak, hogy fasiszta szellemû közoktatási reformját végrehajtsa. A fasizmus iskolájának világosan kell látnia, mik az állam életszükségei. Különösen most, amikor az õnellátás kérdése nemcsak Olaszországban, hanem minden európai államban legégetõbb problémája az állam létének. Azt kell az iskolának megtanítania, hogy milyen boldogságot ad a függetlenség érzése, hogy mit jelent az: kitartó munkával és nemes áldozatkészséggel hódítani. »A munka a legfensõségesebb, a legnemesebb és a legtiszteletreméltóbb megnyilvánulása az életnek«, — mondta Mussolini, és a fasizmus iskolája dolgozni tanítja meg az ifjúságot.

Valamikor (1925-ben) ezt mondta a Duce: »Ma a fasizmus párt, pártíhadsereg, korporáció. De ez nem elég: kell, hogy életforma legyen!« És ki nevelje ilyen szellemben az ifjúságot, ha nem az iskola? De a fasizmus nem azt kívánja az iskolától, hogy az ifjú nemzedékek fejét holt tudással tömje tele, hanem azt, hogy az a tudás, amit az iskola ad — Mussolini szavaival élve — »a szellem különleges svédgimnásztikája legyen«. Mussolini pedagógiája az ifjúságot fasisztává akarja nevelni, és ebben a szellemben kell értenünk a vezér szavait, hogy az ifjúnak könyv és puska legyen a kezé-